

סט:

עצמו, והניח בקושיא.

ה. אימתי מביא חגיגה עמו

פירש רש"י, עם הפסח ב"ד בניסן. וכתב הצ"ח, שמה שפירש רש"י ב"ד בניסן (אף שפשוט הוא שהפסח הובא ב"ד), הוא על פי מה שיש לדון בענין זמן הקרבת חגיגת י"ד, שבמשנה למלך (כלי המקדש פ"ו ה"ט) כתב ששחיטת החגיגה היא בזמן הפסח, דהיינו אחר חצות, אבל קודם התמיד, שלא לעבור על הדין של עליה השלם.

וכתב הצ"ח, שאם חגיגת י"ד לאו דאורייתא, ודאי זמנה קודם התמיד, שלא תקנו חכמים לעקור העשה של עליה השלם. והוקשה לרש"י, שלשון המשנה 'עמו' משמע שהחגיגה הובאה ממש בבת אחת עם הפסח, ואיך יכול לעשות כן, הלא עובר בעשה דעליה השלם. לכך פירש רש"י ש'עמו' הכוונה ביום אחד, דהיינו ב"ד, אבל לא בשעה אחת ממש, שהחגיגה קודמת לתמיד, והפסח לאחר התמיד.

ה. ובזמן שהוא בא בשבת במרובה

ובטומאה אין מביאין עמו חגיגה

נחלקו הראשונים מהו דין החגיגה בערב פסח שחל בשבת. דעת הר"י מאורליני"ש והר"י מקורבי"ל (הובאו ברא"ש לקמן פ"י סי' כ"ה) שמביא החגיגה בערב שבת, ואוכלה עם הפסח במוצאי שבת, ואף שקדשים קלים נאכלים לשני ימים ולילה אחד, ואם כן במוצאי שבת כבר נפסלה בלינה, דין החגיגה שונה שמעמידים הלילות במקום הימים, ושני לילות ויום א' הם במקום שני ימים ולילה א', ועל כן יכול לאכול החגיגה ליל פסח.

אבל הרא"ש חולק וסובר שאין מעמידים הלילות במקום ימים, ולכן אי אפשר להביא החגיגה בערב שבת, וממילא אין מביאים חגיגה כלל בשנה שחל ע"פ להיות בשבת. וכתב שנפקא מינה גם בזמן הזה אם צריך שני תבשילין בליל הסדר שחל במוצאי שבת, כיון שאחד מהתבשילין הוא זכר לחגיגה.

א. וכל מילתא דאיתא בציבור איתא ביחיד וכו'

הקשה האור החמה, איזו סברא היא זו, שיהא דין היחיד תלוי במה שהציבור עושים, הלא מצות קרבן פסח היא על כל ישראל, בין ציבור ובין יחיד, ואם עתה אין יחיד זה ראוי להקריב פסחו, הרי הוא צריך לעשות כל מה שיכול בכדי לעשות עצמו ראוי להקריב. וכיון שצריך הזאה, מה לי שהציבור יכולים לעשות פסחם בטומאה, הרי הוא אינו ציבור, ואינו יכול להקריב פסחו בטומאה, וא"כ צריך הזאה.

וצידד, שהזאה ומילה אינם כמו הליכה בדרך רחוקה, אלא הם מצוות שציותה תורה לעשותם כדי להכין עצמו למצות קרבן פסח, ואפשר שנלמד מהפסוק 'איש לפי אכלו תכוסו', שמצוה לעשות עצמו ראוי לאכול הקרבן פסח. ובזה יש לומר שהוא הדין שיש מצות ציבור ומצות יחיד, ומצות היחיד תלויה במצות הציבור.

ב. אכילת פסחים לא מעכבא

פירש רש"י, שמה שכתוב איש לפי אכלו, הוא למצוה ולא לעכובא. אבל התוס' פירשו שרק באופן זה שהיה בידו לתקן עצמו ולא תיקן, אומרים שאינו מעכב, אבל טמא גמור מעכב, שהרי צריך גברא הראוי לאכילה. וכתב המגיני שלמה, שרש"י לא רצה לפרש כתוס', שהרי אין חילוק אם בידו לתקן עצמו או לא, הלא סוף סוף לא תיקן עצמו, וא"כ הוא גברא שאינו ראוי. ולכך פירש שר"א סובר שאינו מעכב כלל, וסובר כזקני דרום (זבחים כג.) שאין היקש מאוכלין למנויין, וסובר שאיש לפי אכלו הוא למצוה.

ג. דליכא כרת

פירש רש"י, לבו ביום, אם ימול למחר. והעיר הרש"ש מדברי רש"י לקמן (צ.ב.), שכתב שקטן הוא, וקטן אינו חייב מיתה, שהרי כאן מדובר במילה בזמנה שרק היא דוחה שבת, ואם כן קטן הוא, ומדוע כתב רש"י שאין בו כרת לבו ביום אם ימול למחר, הלא קטן הוא, ואין בו כרת כלל עד שיגדיל ולא מל